

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
DEAN SPIELMANN
prednesené 18. decembra 2025¹

Vo veci C-717/24

**BD
proti
Sociálnej poisťovni, ústredie**

(návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Najvyšší správny súd Slovenskej republiky)

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Systémy sociálneho zabezpečenia – Nariadenie (ES) č. 883/2004 – Starobný dôchodok – Podmienky priznania – Osobitné pravidlá sčítania dôb – Článok 51 ods. 1 – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca priaznivejšie zaobchádzanie pre určité kategórie osôb vykonávajúce osobitné zamestnania“

Úvod

1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania podal Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v rámci sporu medzi BD, žalobcom vo veci samej, a Sociálnou poisťovňou, ústredie (Slovensko) (ďalej len „slovenská Sociálna poisťovňa“) vo veci zamietnutia žiadosti BD o priznanie starobného dôchodku od veku 55 rokov z dôvodu jeho činnosti ako baníka v hlbinej bani.
2. Prejednávaná vec tak poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť po prvýkrát podať výklad článku 51 ods. 1 nariadenia (ES) č. 883/2004² v súvislosti so sčítaním dôb na určenie nároku na starobný dôchodok v prípadoch, keď právne predpisy členského štátu bez toho, aby stanovovali osobitný systém odlišný od všeobecného systému sociálneho zabezpečenia, vyhradzujú uplatnenie osobitných pravidiel pre určité činnosti alebo povolania.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1149 z 20. júna 2019 (Ú. v. EÚ L 186, 2019, s. 21) (ďalej len „nariadenie č. 883/2004“). Toto nariadenie nahradilo nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 149, 1971, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35), v jeho znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1) a zmenenom nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 592/2008 zo 17. júna 2008 (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 1) (ďalej len „nariadenie č. 1408/71“).

Právny rámec

Právo Únie

3. Článok 48 ZFEÚ stanovuje, že „Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom prijímú v oblasti sociálneho zabezpečenia opatrenia, ktoré sú nevyhnutné na poskytnutie voľného pohybu pracovníkov; na tento účel uzavr[ú] dohody, ktoré migrujúcim pracovníkom bez ohľadu na to, či ide o zamestnancov, a na nich závislým osobám zabezpečia:

a) započítanie všetkých období braných do úvahy podľa zákonov príslušných krajín za účelom získania a trvania nároku na dávky a vypočítanie ich výšky;

...“

4. Odôvodnenie 1 nariadenia č. 883/2004 stanovuje:

„Pravidlá koordinácie vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia patria do rámca voľného pohybu osôb a mali by prispieť k zlepšeniu ich životnej úrovne a podmienok zamestnania.“

5. Odôvodnenie 13 tohto nariadenia uvádza:

„Pravidlá koordinácie musia zaručiť, aby osoby, ktoré sa pohybuj[ú] v rámci spoločenstva, a osoby, ktoré sú od nich závislé, a ich pozostalí, si zachovali práva a výhody nadobudnuté a ktoré nadobúdajú.“

6. Odôvodnenie 45 uvedeného nariadenia uvádza, že cieľom navrhovaného opatrenia je prijatie koordinačných opatrení zameraných na zabezpečenie účinného uplatňovania voľného pohybu osôb.

7. Článok 6 tohto istého nariadenia s názvom „Sčítanie dôb“ znie:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, príslušná inštitúcia členského štátu, právne predpisy ktorého:

– nadobudnutie, zachovanie, trvanie alebo znovunadobudnutie práva na dávky,

...

podmieňujú ukončením dôb poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliskom, zohľadní v potrebnom rozsahu doby poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliska, dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek iného členského štátu, ako keby tieto doby boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje.“

8. Článok 51 nariadenia č. 883/2004, nazvaný „Osobitné ustanovenia o sčítaní dôb“, v odseku 1 stanovuje:

„Ak právne predpisy členského štátu podmieňujú poskytovanie určitých dávok dobami poistenia, dosiahnutými iba vykonávaním špecifickej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, alebo v povolani, ktoré podlieha osobitnému systému pre zamestnancov alebo

samostatne zárobkovo činné osoby, príslušná inštitúcia tohto členského štátu zohľadní dosiahnuté doby podľa právnych predpisov iných členských štátov, iba ak sú dosiahnuté podľa zodpovedajúceho systému, alebo ak to nie je možné, v tom istom povolání, alebo prípadne tej istej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba.

Ak po zohľadnení takto dosiahnutých dôb daná osoba nespĺňa podmienky na poberanie dávok osobitného systému, tieto doby sa zohľadnia na účely poskytovania dávok podľa všeobecného systému, alebo ak to nie je možné, podľa systému, ktorý sa týka manuálnych pracovníkov alebo úradníkov, podľa jednotlivých prípadov pod podmienkou, že daná osoba je účastníkom jedného alebo viacerých z týchto systémov.“

Československé právo

9. V § 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení zo 16. júna 1988 (ďalej len „zákon č. 100/1988“) s názvom „Základné zásady“ sa v znení uplatniteľnom od 1. októbra 1988 do 31. mája 1992 stanovovalo:

„...“

(2) Právo na sociálne zabezpečenie podľa tohto zákona sa zaručuje všetkým občanom. Dávky a služby sociálneho zabezpečenia poskytuje štát.

...

(4) Výška dávok dôchodkového zabezpečenia závisí predovšetkým od pracovných zásluh, a to od dĺžky doby zamestnania... a od pracovnej kategórie.“

10. V § 14 zákona č. 100/1988 sa uvádzalo:

„(1) Zamestnania sa na účely dôchodkového zabezpečenia zaraďujú podľa druhov vykonávaných prác do troch pracovných kategórií.

(2) Do I. pracovnej kategórie sa zaraďujú zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to

a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,

b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,

...

(4) Do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.“

11. Podľa § 21 uvedeného zákona s názvom „Podmienky nároku na starobný dôchodok“:

„(1) Občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a)...

...“

12. Zákon č. 100/1988 bol zmenený zákonom č. 235/1992 Zb. z 28. apríla 1992 o zrušení pracovných kategórií a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 235/1992“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júna 1992.

13. V § 14 ods. 1 zákona č. 100/1988 v znení vyplývajúcom zo zákona č. 235/1992 sa uvádzalo:

„(1) Zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1992 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.“

14. Podľa § 15 tohto zákona:

„Zamestnanie vykonávané po 31. decembri 1992 sa na účely dôchodkového zabezpečenia považuje za zamestnanie III. pracovnej kategórie.“

15. Podľa § 175 uvedeného zákona:

„Nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby do I. a II. kategórie funkcií sa priznávajú do 31. decembra 2016.“

Slovenské právo

16. V § 65 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení z 30. októbra 2003 (ďalej len „zákon č. 461/2003“) sa stanovuje:

„(1) Poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

(2) Dôchodkový vek poistenca sa určí podľa prílohy č. 3a, ak tento zákon v § 274 neustanovuje inak...“

17. Napokon podľa § 274 uvedeného zákona:

„(1) Nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

...“

Spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore

18. Československá federácia zanikla 31. decembra 1992, čo viedlo ku vzniku dvoch samostatných štátov. Predtým boli v právnych predpisoch Československej federácie jednotlivé povolania zaradené do troch kategórií podľa miery rizika. Práca baníka bola zaradená do I. kategórie

a baníci tak mali nárok na starobný dôchodok od veku 55 rokov pod podmienkou, že odpracovali 25 rokov, z toho 15 rokov pod zemou v hlbinej bani. V roku 1992 bol zákon č. 100/1988 zmenený zákonom č. 235/1992, podľa ktorého mali tieto kategórie prestať existovať k 31. decembru 1992, pričom od tohto dátumu mali byť všetci zamestnanci zaradení do III. kategórie. To platilo len pre zamestnania vykonávané po 31. decembri 1992, pričom nároky vyplývajúce z výkonu zamestnania zaradeného do I. alebo II. kategórie pred týmto dátumom zostali zachované až do 31. decembra 2016.

19. Dňa 31. decembra 1992 nadobudol v Českej republike účinnosť federálny zákon o zrušení kategorizácie zamestnaní. Naopak, na území Slovenska bolo uplatňovanie tohto zákona viackrát odložené a kategorizácia zamestnaní bola zrušená až 31. decembra 1999.

20. Žalobca vo veci samej je slovenský štátny príslušník, ktorý v období od 1. júla 1976 do 31. augusta 1995 pracoval ako baník v hlbinej bani nachádzajúcej sa v Karvinej na území súčasnej Českej republiky. Následne pracoval v rôznych zamestnaniach v Českej republike a potom na Slovensku.

21. V roku 2013 žalobca vo veci samej, ktorý mal v tom čase 55 rokov, požiadal o vyplácanie starobného dôchodku na Slovensku. Slovenská Sociálna poisťovňa zamietla jeho žiadosť z dôvodu, že nedovršil vek 62 rokov, ktorý je potrebný na získanie nároku na starobný dôchodok. Dotknutej osobe bol napokon priznaný nárok na starobný dôchodok s účinnosťou od októbra 2020, kedy dovŕšila vek 62 rokov a 8 mesiacov, avšak slovenské orgány zotrvali na svojom stanovisku, podľa ktorého táto osoba nemá nárok na starobný dôchodok poskytovaný za výhodnejších podmienok osobám, ktoré pracovali ako baníci v hlbinných baniach po dobu 15 rokov.

22. Slovenská Sociálna poisťovňa sa domnievala, že vzhľadom na to, že žalobca pracoval ako baník v hlbinej bani na území súčasnej Českej republiky, môže mať nárok na starobný dôchodok od veku 55 rokov len vtedy, ak preukáže, že 15 rokov vykonával zamestnanie zaradené do I. kategórie podľa právnych predpisov tohto členského štátu. Podľa slovenskej Sociálnej poisťovne k 31. decembru 1992, kedy nadobudlo účinnosť zrušenie kategórií zamestnaní v Českej republike, pritom dotknutá osoba pracovala ako baník len 14 rokov a 63 dní.

23. V tejto súvislosti došlo k sporu, v rámci ktorého žalobca tvrdil, že na účely určenia, či bola splnená podmienka vykonávania činnosti v trvaní 15 rokov, bola slovenská Sociálna poisťovňa povinná zohľadniť ako obdobie činnosti v zamestnaní I. kategórie aj obdobie od 1. januára 1993 do 31. augusta 1995, počas ktorého naďalej pracoval ako baník v Českej republike, a to aj napriek tomu, že kategórie zamestnaní boli v tomto členskom štáte zrušené k 31. decembru 1992.

24. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, na ktorý žalobca podal kasačnú sťažnosť, sa pýta na výklad článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, ktorý sa týka sčítania dôb na výpočet starobného dôchodku, pokiaľ ide o osobitný systém alebo uplatnenie osobitných pravidiel na určité činnosti, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 51 ods. 1 nariadenia [č. 883/2004] vykladať tak, že sa uplatňuje na starobný dôchodok, o ktorom rozhoduje príslušná inštitúcia členského štátu, len za predpokladu, že podľa právnych predpisov tohto členského štátu je zriadený „osobitný systém pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby“?

Ak áno, čo charakterizuje takýto ‚osobitný systém‘ (napríklad to, že ho vykonáva samostatná inštitúcia, že je samostatne financovaný, že je určený len pre určitú skupinu zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činných osôb)?

2. Alebo sa má článok 51 ods. 1 tohto nariadenia vykladať tak, že sa uplatňuje na takýto dôchodok aj za predpokladu, že právne predpisy tohto členského štátu neupravujú taký ‚osobitný systém‘, ale len ustanovujú, že určitá skupina osôb, ktorá získala doby poistenia dosiahnuté iba vykonávaním špecifickej činnosti (napríklad baníci v hlbinných baniach), môže na základe takýchto dôb získať starobný dôchodok za výhodnejších podmienok než iné osoby vykonávajúce odlišné činnosti zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby?“

25. Písomné pripomienky predložili Súdnemu dvoru talianska a poľská vláda, ako aj Európska komisia.

Analýza

26. Ešte pred analýzou týchto prejudiciálnych otázok si uplatniteľnosť nariadenia č. 883/2004 na spor vo veci samej vyžaduje podľa môjho názoru niekoľko vysvetlení.

O uplatniteľnosti nariadenia č. 883/2004

27. Chcem pripomenúť, že vzhľadom na to, že Česká republika a Slovenská republika pristúpili k Únii 1. mája 2004, nariadenie č. 1408/71 nadobudlo účinnosť vo vzťahu k týmto krajinám v tento deň.³ Nariadenie č. 883/2004, ktorým sa zrušilo a nahradilo nariadenie č. 1408/71, nadobudlo účinnosť vo vzťahu k týmto krajinám 20. mája 2004 a uplatňuje sa od 1. mája 2010.⁴

28. Žiadosť BD o priznanie starobného dôchodku, ktorú podal na *slovenskú* Sociálnu poisťovňu v roku 2013, bola zamietnutá, pričom zamietnutie zo strany tejto poisťovne je predmetom sporu vo veci samej, a následne bola táto žiadosť schválená v roku 2020 po dosiahnutí veku 62 rokov.⁵ Obdobia práce, ktorých sa týka návrh na začatie prejudiciálneho konania, boli odpracované *na území súčasnej Českej republiky* v období od 1. januára 1993 do 31. augusta 1995.

29. Po prvé skutočnosť, že doby odvádzania príspevkov predchádzali pristúpeniu Českej republiky a Slovenskej republiky k Únii, podľa môjho názoru nebráni uplatneniu nariadenia č. 883/2004 na okolnosti, o ktoré ide vo veci samej.

30. Súdny dvor totiž už v súvislosti s nariadením č. 1408/71 rozhodol, že sa uplatňuje na situáciu, v ktorej dotknuté osoby odvádzali príspevky do verejného systému sociálneho zabezpečenia členského štátu počas obdobia *pred jeho pristúpením k Únii*, a mali právo sa na toto nariadenie

³ Článok 2 aktu o podmienkach pristúpenia desiatich nových členských štátov vrátane Slovenskej republiky a Českej republiky (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 33), prijatého v ten istý deň ako zmluva o pristúpení Českej republiky a Slovenska (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 17), uvádza, že zmluvy a akty prijaté inštitúciami Únie pred pristúpením sú záväzné pre nové členské štáty a budú sa uplatňovať v týchto štátoch za podmienok stanovených v týchto zmluvách a v tomto akte.

⁴ Podľa článku 91 nariadenia č. 883/2004 toto nariadenie *nadobudlo účinnosť* dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*, teda 20. mája 2004, a *uplatňuje sa* odo dňa nadobudnutia účinnosti vykonávacieho nariadenia, konkrétne nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 284, 2009, s. 1), teda od 1. mája 2010, s výhradou osobitných prechodných ustanovení.

⁵ Pozri bod 21 vyššie.

odvolávať od tohto dátumu pristúpenia.⁶ Keďže nariadenie č. 883/2004 nahradilo nariadenie č. 1408/71 a neprinieslo podstatné zmeny dotknutých ustanovení, judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa nariadenia č. 1408/71 zostáva relevantná pre výklad dotknutých ustanovení nariadenia č. 883/2004.⁷ Skutočnosť, že doby odvádzania príspevkov predchádzali pristúpeniu dotknutých členských štátov k Únii, preto nebráni uplatniteľnosti nariadenia č. 883/2004 na situáciu dotknutú vo veci samej, v rámci ktorej BD odvádzal príspevky do dôchodkového systému Českej republiky počas obdobia pred jej pristúpením k Únii, a môže sa na toto nariadenie odvolávať voči slovenskej Sociálnej poisťovni od tohto dátumu pristúpenia.

31. Po druhé je pravda, že predmetné doby odvádzania príspevkov *predchádzajú nadobudnutiu účinnosti nariadenia č. 883/2004*. Článok 87 ods. 2 tohto nariadenia však stanovuje, rovnako ako nariadenie č. 1408/71 *mutatis mutandis*⁸, že „všetky doby poistenia a prípadne všetky doby zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov členského štátu pred dátumom uplatňovania tohto nariadenia v danom členskom štáte sa zohľadnia na určenie nárokov nadobudnutých podľa tohto nariadenia“. V tejto súvislosti, hoci nová právna úprava platí v zásade len do budúcnosti, uplatňuje sa podľa všeobecne uznávanej zásady aj na budúce účinky situácií, ktoré vznikli za účinnosti predchádzajúceho právneho predpisu, ak nie je stanovené inak.⁹

32. Preto sa domnievam, že nariadenie č. 883/2004 je uplatniteľné na okolnosti, o ktoré ide vo veci samej.

O výklade článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004

33. V spore vo veci samej ide o to, že slovenská Sociálna poisťovňa odmietla zohľadniť dobu odvádzania príspevkov zodpovedajúcu zamestnaniu, ktoré vykonával BD v Českej republike od 1. januára 1993 do 31. augusta 1995, z dôvodu, že táto doba nemohla byť zohľadnená ako zamestnanie I. kategórie podľa zákona platného v slovenskom práve, pretože sa podľa českých právnych predpisov nepovažovala za zamestnanie tejto kategórie.¹⁰ Táto I. kategória bola totiž v Českej republike zrušená 31. decembra 1992. Keďže zamestnanie vykonávané počas tejto doby nespadlo v rámci českých právnych predpisov do I. kategórie, slovenská Sociálna poisťovňa usúdila, že BD odpracoval menej ako 15 rokov v zamestnaní v tejto kategórii, a preto sa na neho nemohlo uplatniť slovenské ustanovenie, ktoré by mu umožňovalo odísť do dôchodku vo veku 55 rokov.

34. Podľa vnútroštátneho súdu je vo všeobecnosti cieľom článku 51 nariadenia č. 883/2004 týkajúceho sa sčítania dôb zabezpečiť, aby výhody, ktoré právne predpisy určitého členského štátu spájajú s výkonom určitých osobitných činností, boli s týmito činnosťami spojené aj vtedy, ak ich dotknutá osoba vykonáva v inom členskom štáte.

⁶ Pozri rozsudok z 22. januára 2015, Balazs (C-401/13 a C-432/13, EU:C:2015:26, bod 32).

⁷ Pozri rozsudok z 21. októbra 2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (C-866/19, EU:C:2021:865, bod 24).

⁸ Článok 94 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 stanovoval, že „všetky doby poistenia a tam, kde je to vhodné, všetky doby zamestnania alebo bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov členského štátu pred 1. októbrom 1972 alebo pred dňom začatia uplatňovania tohto nariadenia na území príslušného členského štátu alebo na časti územia tohto štátu, sa zohľadnia na určenie práva, ktoré sa získa podľa ustanovení tohto nariadenia“.

⁹ Pozri rozsudky zo 16. mája 2013, Wencel (C-589/10, EU:C:2013:303, bod 33), a z 22. januára 2015, Balazs (C-401/13 a C-432/13, EU:C:2015:26, bod 30).

¹⁰ Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v Českej republike sa od 1. januára 1993 zamestnania už nezaraďovali do kategórií. Zníženie veku odchodu do dôchodku však malo zostať zachované do 31. decembra 2016. Na Slovensku boli zamestnania rozdelené do troch kategórií zamestnaní až do 31. decembra 1999 a vek na získanie starobného dôchodku bol znížený pre zamestnania I. kategórie.

35. Zastáva však názor, že podmienky zohľadnenia týchto výhod nie sú jasné.

36. Na úvod chcem zdôrazniť, že položené otázky sa netýkajú zásady zohľadnenia doby odvádzania príspevkov žalobcom vo veci samej v Českej republike zo strany Slovenskej republiky, ale skôr toho, či sa sporné obdobia majú zohľadniť v rámci činnosti I. kategórie na účely výpočtu dĺžky trvania činnosti 15 rokov ako baníka, ktorú slovenská právna úprava vyžaduje na vznik nároku na starobný dôchodok od veku 55 rokov.

37. Ako pritom zdôrazňuje vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, uplatniteľná právna úprava (zákon č. 100/1988 a zákon č. 461/2003) nevytvorila žiadny *oddelený systém*, ktorý by sa uplatňoval len na baníkov v hlbinných baniach, ako je žalobca. Tieto dva zákony naopak stanovujú jednotný systém sociálneho zabezpečenia, ktorý sa uplatňuje na všetkých zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby. Zvýhodnenia, ktoré boli spojené s vykonávaním práce baníka, ako aj ostatných zamestnaní I. kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., boli totiž priznané iba v rámci tohto jednotného systému.

38. Vnútroštátny súd sa preto pýta na uplatniteľnosť sčítania dôb stanoveného v článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, keďže jeho vnútroštátna právna úprava neobsahuje osobitný režim odlišný od jednotného systému sociálneho zabezpečenia.

39. Svojimi prejudiciálnymi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa totiž vnútroštátny súd v podstate pýta, či na to, aby sa článok 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 uplatňoval na starobný dôchodok, o ktorom rozhoduje príslušná inštitúcia členského štátu, je potrebné, aby týmto členským štátom zavedený osobitný systém (v takom prípade vzniká otázka, čo charakterizuje takýto osobitný systém), alebo či v prípade neexistencie takéhoto osobitného systému stačí, aby právne predpisy stanovovali určitú kategóriu osôb, ktoré dosiahli doby poistenia výlučne pri výkone špecifickej činnosti (napríklad baníci v hlbinných baniach), na základe čoho majú nárok na výhodnejší starobný dôchodok.

40. V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora¹¹ treba na tieto otázky odpovedať spoločne, a to nielen vzhľadom na znenie dotknutého ustanovenia, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou, keďže vývoj tohto ustanovenia môže taktiež obsahovať relevantné prvky pre jeho výklad.

Doslovný výklad

41. Chcem pripomenúť, že článok 51 nariadenia č. 883/2004 obsahuje osobitné ustanovenia týkajúce sa uplatňovania zásady sčítania dôb na účely poskytovania dávok v starobe. Obsahuje osobitné pravidlá sčítania v prípadoch, keď právne predpisy členského štátu podmieňujú poskytovanie určitých dávok „dobami poistenia, dosiahnutými iba vykonávaním špecifickej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, alebo v povolani, ktoré podlieha osobitnému systému pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby“.

42. Ako zdôraznil vnútroštátny súd, medzi jednotlivými jazykovými verziami článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 existujú rozdiely, ktoré môžu viesť k dvom odlišným, či dokonca protichodným výkladom podmienok uplatnenia tohto ustanovenia.

¹¹ Pozri rozsudok z 8. mája 2019, Inspecteur van de Belastingdienst (C-631/17, EU:C:2019:381, bod 29 a citovaná judikatúra).

43. Viaceré jazykové verzie, a to najmä anglická¹², talianska¹³, poľská¹⁴ a slovenská¹⁵, používajú podobne ako francúzska jazyková verzia jednotné číslo „*podlieha* osobitnému systému“, čo naznačuje, že pojem „osobitný režim“ sa vzťahuje výlučne na pojem „povolanie“. Podľa tohto prvého znenia sa tak toto ustanovenie uplatňuje nielen vtedy, ak uplatniteľné vnútroštátne právo stanovuje osobitný systém, ale aj všeobecnejšie, ak obsahuje pravidlá priznania dávok, ktoré sú viazané na danú činnosť zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby. Podľa tohto *prvého výkladu* by sa teda článok 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 uplatňoval aj v prípade neexistencie osobitného systému v členskom štáte, v ktorom sa prijíma rozhodnutie o priznaní dávky.

44. V iných jazykových verziách článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, a to najmä v španielskej¹⁶, nemeckej¹⁷ a gréckej¹⁸, sa však používa množné číslo „*podliehajú* osobitnému systému“, čo znamená, že pojem „osobitný systém“ sa vzťahuje tak na „špecifickú činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba“, ako aj na „povolanie“. Podľa tohto *druhého výkladu* by sa teda toto ustanovenie uplatňovalo len na povolania a činnosti, pre ktoré členský štát, v ktorom sa prijíma rozhodnutie o priznaní dávky, zaviedol „osobitný systém“.

45. Na základe tejto analýzy znenia sa zdá, že oba výklady sú naďalej možné.

46. Ako však zdôraznila Komisia, podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa nemôže formulácia použitá v jednej z jazykových verzií ustanovenia práva Únie chápať ako jediný základ na výklad tohto ustanovenia, ani jej nemôže byť daná prednosť pred ostatnými jazykovými verziami. Ustanovenia práva Únie sa totiž majú vykladať a uplatňovať jednotným spôsobom z hľadiska verzií vypracovaných vo všetkých jazykoch Únie.

47. V prípade rozdielu medzi rôznymi jazykovými verziami textu práva Únie sa má dotknuté ustanovenie vykladať v závislosti od kontextu a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou.¹⁹ Je teda potrebné pristúpiť k jeho kontextuálnej a teleologickej analýze.

Kontextuálny výklad

48. Pripomínam, že článok 48 prvý odsek písm. a) ZFEÚ vyžaduje na získanie a trvanie nároku na dávky, ako aj na ich výpočet, započítanie všetkých období braných do úvahy podľa právnych predpisov rôznych krajín. Článok 6 nariadenia č. 883/2004 vykonáva túto zásadu všeobecným

¹² „... in a specific activity as an employed or self-employed person or in an occupation which is subject to a special scheme for employed or self-employed persons...“

¹³ „... in una determinata attività subordinata o autonoma o in un'occupazione soggetta ad un regime speciale applicabile ai lavoratori subordinati o autonomi...“

¹⁴ „... określonej pracy najemnej lub na własny rachunek lub w zawodzie, który podlega szczególnemu systemowi...“

¹⁵ „... dosiahnutými iba vykonávaním špecifickej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, alebo v povolaní, ktoré podlieha osobitnému systému pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby...“

¹⁶ „... en una actividad determinada como trabajador por cuenta ajena o propia, u ocupación sujeta a un régimen especial para trabajadores por cuenta ajena o propia...“

¹⁷ „... in einer bestimmten Beschäftigung oder selbstständigen Erwerbstätigkeit oder einem Beruf zurückgelegt wurden, für die ein Sondersystem für beschäftigte oder selbstständig erwerbstätige Personen gilt...“

¹⁸ „... σε συγκεκριμένη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα ή επάγγελμα, για τα οποία ισχύει ειδικό σύστημα που εφαρμόζεται σε πρόσωπα τα οποία ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα...“

¹⁹ Pozri rozsudky z 27. októbra 1977, Bouchereau (30/77, EU:C:1977:172, bod 14), a najnovšie z 23. januára 2020, Bundesagentur für Arbeit (C-29/19, ďalej len „rozsudok Bundesagentur für Arbeit“, EU:C:2020:36, bod 48), a zo 4. septembra 2025, Hakamp (C-203/24, EU:C:2025:662, bod 34 a citovaná judikatúra).

spôsobom²⁰ a stanovuje, že pokiaľ nie je v tomto nariadení stanovené inak, ak vnútroštátne právne predpisy podmieňujú nárok na dávky alebo iné výhody predchádzajúcim dosiahnutím dôb povinnosti platiť odvody, či už ide o doby poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliska, príslušná inštitúcia sociálneho zabezpečenia je povinná v prípade potreby zohľadniť doby dosiahnuté v inom členskom štáte a podľa jej právnych predpisov. Táto zásada tak stanovuje určitý druh „vzájomného uznávania dôb poistenia“²¹.

49. V tejto súvislosti článok 51 nariadenia č. 883/2004, ktorý sa nachádza v kapitole týkajúcej sa starobných a pozostalostných dôchodkov, obsahuje osobitné ustanovenia týkajúce sa sčítania dôb v tejto oblasti. Jeho cieľom je teda spojiť doby, počas ktorých osoba podlieha všeobecným a osobitným systémom, keďže v rámci svojej kariéry vykonávanej v rôznych členských štátoch môže podliehať systémom rôznej povahy.²²

50. Znamená to, že článok 51 nevyhnutne zahŕňa „osobitný režim“, ktorý sa formálne odlišuje od všeobecného režimu? Nie som o tom presvedčený.

51. Na jednej strane chcem totiž poznamenať, že súčasný článok 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 zodpovedá pôvodnému článku 45 ods. 2 nariadenia č. 1408/71, ktorý modernizoval a zjednodušil, pričom zachoval rovnaký cieľ.²³

52. Článok 45 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 stanovoval, že „ak právne predpisy členského štátu podmieňujú poskytovanie určitých dávok dobami poistenia dosiahnutými *len v povolani, v ktorom sa uplatňuje osobitný systém, alebo, ak je to vhodné, v osobitnom zamestnaní*, doby dosiahnuté podľa právnych predpisov iných členských štátov sa zohľadnia pre poskytovanie týchto dávok, len ak sa dosiahli podľa zodpovedajúceho systému alebo, ak tomu tak nie je, tak v tom istom povolaní alebo, ak je to vhodné, v tom istom zamestnaní“²⁴.

53. Z toho vyvodzujem, že aj keď členský štát poskytujúci dávku nestanovil osobitný systém ako taký, nebránilo to tomu, aby sa prípadne uplatnil článok 45 ods. 2 tohto nariadenia, keďže doby poistenia boli dosiahnuté v „osobitnom zamestnaní“. Okrem toho, ako zdôrazňuje poľská vláda, správna komisia pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov²⁵, zriadená v rámci Komisie, v rozhodnutí č. 81 z 22. februára 1973 o sčítaní dôb poistenia dosiahnutých v určitom zamestnaní podľa článku 45 ods. 2²⁶ odkazuje len na dosiahnutie dôb poistenia v určitom zamestnaní a ukladá povinnosť sčítať doby poistenia dosiahnuté v rôznych členských štátoch v konkrétnom zamestnaní, ak je toto zamestnanie predmetom „osobitného zaobchádzania“, a v dôsledku toho je „vymedzené“ právnymi predpismi. Z toho vyplýva, že pokiaľ bolo určité zamestnanie akýmkoľvek spôsobom upravené právnymi predpismi, podliehalo sčítaniu, či už patrilo do „osobitného“ režimu, osobitných pravidiel alebo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia.

²⁰ Zatiaľ čo nariadenie č. 1408/71 stanovilo toto sčítanie prostredníctvom ustanovení týkajúcich sa každého z rizík, na ktoré sa vzťahujú nariadenia, nariadenie č. 883/2004 uvádza v článku 6 všeobecné ustanovenie o zásade.

²¹ Pozri MORSA, M: *Sécurité sociale, libre circulation et citoyenneté européenne*. Limal: Anthémis, 2012, s. 107 a 108.

²² Pozri OMARJEE, I.: *Manuel de droit européen de la protection sociale*. Bruxelles: Bruylant, 2021, 2. ed., s. 309, č. 334.

²³ Pozri rozsudok z 21. marca 2018, Klein Schiphorst (C-551/16, EU:C:2018:200, bod 31).

²⁴ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

²⁵ Ide o správnu komisiu pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov, zriadenú v rámci Komisie, ktorá je upravená v hlavách IV nariadení č. 1408/71 a 883/2004 a ktorá je podľa článku 81 písm. a) nariadenia č. 1408/71, teraz článku 72 písm. a) nariadenia č. 883/2004, poverená okrem iného riešením všetkých správnych otázok alebo otázok výkladu vyplývajúcich najmä z ustanovení uvedených nariadení.

²⁶ Rozhodnutie č. 81 z 22. februára 1973 o sčítaní dôb poistenia dosiahnutých v určitom zamestnaní podľa článku 45 ods. 2 nariadenia (EHS) č. 1408/71 [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES C 75, 1973, s. 11).

54. Treba pritom konštatovať, že normotvorca Únie nemal prijatím článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 v úmysle stanoviť reštriktívnejšiu metódu sčítania. Z prípravných prác k tomuto nariadeniu totiž vyplýva, že systém koordinácie zostal rovnaký z hľadiska jeho hlavných zásad a základných prvkov, medzi ktoré patrí aj sčítanie dôb.²⁷

55. Takýto prvok by sa teda mohol považovať za prvok podporujúci prvý výklad, ktorý nevyžaduje „osobitný“ režim, ktorý by sa nevyhnutne formálne odlišoval od všeobecného režimu.

56. Na druhej strane je pravda, že článok 51 ods. 1 druhý pododsek nariadenia č. 883/2004 stanovuje prípad, podľa ktorého po zohľadnení takto dosiahnutých dôb „daná osoba nespĺňa podmienky na poberanie dávok *osobitného systému*“²⁸. Vnútroštátny súd uvádza hypotézu, že by sa z toho dalo vyvodiť, že celý článok 51 ods. 1 tohto nariadenia sa uplatní len vtedy, ak členský štát, v ktorom sa prijíma rozhodnutie o priznaní dávky, rozdelí svoj systém sociálneho zabezpečenia na „osobitný“ systém a „všeobecný“ systém.

57. Chcem však poukázať na to, že tento pojem „osobitný systém“ nie je v rámci nariadenia č. 883/2004 vymedzený. Článok 1 písm. e) tohto nariadenia vymedzuje výraz „osobitný systém pre štátnych zamestnancov“²⁹, a preto sa nezdá byť relevantný v kontexte článku 51 nariadenia. Ako zdôrazňuje poľská vláda, samotné vymedzenie takéhoto osobitného systému je teda „nejasné“.

58. Okrem toho, ako už uviedol Súdny dvor, ustanovenia nariadenia č. 1408/71, ako aj nariadenia č. 883/2004 nezavádzajú spoločný systém sociálneho zabezpečenia, ale ich jediným cieľom je zabezpečiť nie harmonizáciu, ale *koordináciu* medzi rôznymi vnútroštátnymi systémami, ktoré naďalej existujú. Podľa ustálenej judikatúry si teda členské štáty ponechávajú právomoc upraviť svoje systémy sociálneho zabezpečenia.³⁰

59. V kontexte článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 preto nič nevylučuje širšie chápanie pojmu „osobitný“ systém s cieľom zohľadniť existenciu jednotlivých vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia. Môže to teda znamenať, že tento pojem zahŕňa nielen systém sociálneho zabezpečenia formálne odlišný od všeobecného systému, ale aj systém, ktorý bol zavedený v rámci všeobecného systému s cieľom pokryť „špecifickú činnosť zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby“.

60. Takýto výklad je podľa môjho názoru podporený teleologickou analýzou predmetného ustanovenia.

²⁷ Pozri najmä návrh Komisie, ktorý sa týka nariadenia Rady (ES) o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia z 21. decembra 1998 [neoficiálny preklad] [KOM(1998)779 v konečnom znení] (Ú. v. ES C 38, 1999, s. 10).

²⁸ Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Chcem uviesť, že zmienka o „osobitnom systéme“ v tejto vete sa v článku 45 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 nenachádzala.

²⁹ Toto ustanovenie totiž stanovuje, že výraz „osobitný systém pre štátnych zamestnancov“ znamená „každý systém sociálneho zabezpečenia, ktorý sa odlišuje od všeobecného systému sociálneho zabezpečenia uplatniteľného na zamestnancov v danom členskom štáte a ktorému všetky alebo určité kategórie štátnych zamestnancov podliehajú“.

³⁰ Pozri najmä rozsudky z 21. februára 2013, Salgado González (C-282/11, EU:C:2013:86, bod 35), a z 21. októbra 2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (C-866/19, EU:C:2021:865, bod 25). Pozri tiež LENAERTS, K., ADAM, S.: La solidarité, valeur commune aux États membres et principe fédératif de l'Union européenne. In: *Cahiers de droit européen*, 2021, č. 2, s. 318 – 322.

Teleologický výklad

61. Z preambuly nariadenia č. 883/2004, ako aj z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že cieľom koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia zavedených v členských štátoch je zaručiť účinný výkon práva na *voľný pohyb* osôb.³¹

62. Hoci teda prináleží právnej úprave každého členského štátu, aby stanovila najmä podmienky, ktoré zakladajú nárok na dávky, členské štáty musia napriek tomu dodržiavať právo Únie, a najmä ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa slobody pohybu a pobytu každého občana Únie na území členských štátov.³² V tejto súvislosti Zmluva o FEÚ nezaručuje pracovníkovi, že rozšírenie jeho činnosti na iný členský štát alebo jej presun do iného členského štátu nebude mať vplyv na oblasť sociálneho zabezpečenia. Uplatnenie nevýhodnejšej právnej úpravy je však v súlade so zásadou voľného pohybu osôb, ak neznevýhodňuje dotknutého pracovníka vo vzťahu k pracovníkom, ktorí vykonávajú celú svoju činnosť v členskom štáte, kde sa táto právna úprava uplatňuje, alebo vo vzťahu k pracovníkom, ktorí tejto právnej úprave už podliehali.³³

63. Medzi opatrenia koordinácie zamerané na zaručenie účinného výkonu práva na voľný pohyb osôb, patrí aj zásada *sčítania* dôb, ktorej cieľom je zabrániť tomu, aby sa s pracovníkom, ktorý využil svoje právo na voľný pohyb a bol zamestnaný vo viacerých členských štátoch, zaobchádzalo bez objektívneho odôvodnenia nevýhodnejšie než s pracovníkom, ktorý celú svoju kariéru pracoval v jedinom členskom štáte.³⁴

64. Cieľom článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 je teda zabezpečiť, aby osoby, ktoré vykonávali činnosť, na základe ktorej im vzniká nárok na osobitné výhody v oblasti starobného dôchodku (napríklad odchod do dôchodku v skoršom veku z dôvodu namáhavého alebo rizikového povolania), nestratili túto výhodu len z dôvodu, že využili svoju slobodu pohybu.

65. Výklad článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, podľa ktorého sa toto ustanovenie uplatňuje len na povolania a činnosti, pre ktoré existuje „osobitný systém“ nevyhnutne odlišný od všeobecného systému v členskom štáte, v ktorom sa prijíma rozhodnutie o priznaní dávky,³⁵ sa mi pritom zdá byť v rozpore s týmto cieľom voľného pohybu pracovníkov.

66. Takýto výklad totiž môže brániť uplatneniu článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 už len z toho dôvodu, že napríklad členský štát, ktorý poskytuje príslušné dávky, by sa rozhodol zaviesť len všeobecný systém, v rámci ktorého by rozlišoval špecifické kategórie činností. V tomto prípade by sa zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba vykonávajúca špecifickú činnosť stanovenú v rámci všeobecného systému, s ktorou sú spojené určité výhody, mohli rozhodnúť nevykonávať alebo sa aspoň zdráhať vykonávať túto špecifickú činnosť v inom členskom štáte, ak by tým boli znevýhodnení v porovnaní s pracovníkmi, ktorí vykonávajú v plnom rozsahu tú istú špecifickú činnosť v dotknutom členskom štáte.

³¹ Vyplýva to najmä z odôvodnení 1, 4, 13 a 45 uvedeného nariadenia, ako aj okrem iného z rozsudku z 21. marca 2018, Klein Schiphorst (C-551/16, EU:C:2018:200, bod 31).

³² Pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 21. februára 2013, Salgado González (C-282/11, EU:C:2013:86, body 36 a 37); Bundesagentur für Arbeit (bod 41), a zo 7. júla 2022, Pensionsversicherungsanstalt (Doby starostlivosti o dieťa dosiahnuté v zahraničí) (C-576/20, EU:C:2022:525, bod 49).

³³ Pozri rozsudok zo 14. marca 2019, Vester (C-134/18, EU:C:2019:212, body 32 a 33, ako aj citovaná judikatúra).

³⁴ Pozri v tejto súvislosti odôvodnenia 13 a 14 nariadenia č. 883/2004, ako aj rozsudok Bundesagentur für Arbeit (bod 33). Pozri tiež DETIENNE, Q., SERVAIS, J.-M.: Chapitre II. – Droit de la sécurité sociale. In: *Droit social de l'Union européenne*. Bruxelles: Bruylant, 2021, 4. ed., osobitne s. 343, č. 892.

³⁵ Ide o druhý výklad (pozri bod 44 vyššie), podľa ktorého sa pojem „osobitný systém“ vzťahuje tak na „špecifickú činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba“, ako aj na „povolanie“.

67. Ak by sa teda v rámci sporu vo veci samej na uplatnenie článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 a zohľadnenie dôb odvádzania príspevkov medzi rokmi 1993 a 1995 na území súčasnej Českej republiky vyžadovala existencia osobitného systému na Slovensku, ktorý sa odlišuje od všeobecného systému, samotná existencia I. kategórie by nestačila na to, aby žalobca vo veci samej mohol odísť do dôchodku vo veku 55 rokov, hoci takýto odchod by bol možný, ak by celú svoju kariéru odpracoval na Slovensku.

68. Takýto prístup sa mi pritom zdá byť v rozpore s cieľom voľného pohybu pracovníkov.

69. Zastávam preto názor, že to, či členský štát poskytujúci predmetnú dávku zaviedol osobitný systém sociálneho zabezpečenia, ktorý je formálne odlišný od všeobecného systému, alebo či skôr prijal osobitné pravidlá uplatniteľné na špecifickú činnosť v rámci svojho všeobecného systému, by podľa môjho názoru malo byť z hľadiska sčítania dôb irelevantné. Ide totiž o voľbu týkajúcu sa organizácie a financovania systémov sociálneho zabezpečenia, ktorá sa môže v jednotlivých členských štátoch značne líšiť a ktorá by nemala mať dôsledky z hľadiska voľného pohybu pracovníkov.

70. Je pravda, že každé osobitné pravidlo nemožno samo osebe považovať za „osobitný systém“ v zmysle článku 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 a vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či všetky pravidlá, ktoré sa v prejednáwanej veci uplatňujú na baníkov v hlbinných baniach, môžu predstavovať takýto „systém rovnocenný osobitnému systému“.

71. V tejto súvislosti sa vzhľadom na cieľ voľného pohybu pracovníkov domnievam, že je potrebné zohľadniť skôr prvky týkajúce sa samotnej podstaty než formálne alebo štrukturálne prvky.

72. Výraz „osobitný systém“ by sa teda podľa môjho názoru mal chápať tak, že sa okrem osobitných systémov, ktoré sú ako také vymedzené vo vnútroštátnom systéme, vzťahuje aj na ucelené súbory zavedených osobitných pravidiel, a to aj v rámci všeobecného systému, ktoré sa uplatňujú na špecifickú činnosť, či už zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby. Tento výraz by sa mohol vzťahovať najmä na súbor pravidiel týkajúcich sa napríklad podmienok prístupu k dávkam, pravidiel výpočtu ich výšky (napríklad v súvislosti s dĺžkou odvádzania príspevkov alebo vekom odchodu do dôchodku) a vyplácania starobného dôchodku, ktoré sú špecifické pre určité činnosti alebo povolania, a to z dôvodu ich charakteristických vlastností (napríklad v súvislosti s náročnosťou práce alebo rizikami spojenými s činnosťou). Tieto pravidlá by sa teda týkali osobitnej skupiny zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činných osôb alebo povolání, na ktorú sa vzťahuje, ako to naznačuje vnútroštátny súd, „relatívne uzavretý systém osobitných výnimiek“. Na rozdiel od tvrdenia Komisie sa naopak domnievam, že skutočnosť, že uvedené pravidlá vykonáva subjekt formálne odlišný od subjektu zodpovedného za všeobecný režim, alebo skutočnosť, že uvedené pravidlá stanovujú financovanie odlišné od všeobecného režimu, hoci môžu predstavovať relevantné kritériá na vyvodenie záveru o existencii „osobitného“ režimu, nemôže byť rozhodujúca.

73. Chcem dodať, že takýto prístup by umožnil zohľadniť v kontexte článku 51 nariadenia č. 883/2004 existenciu rôznych úprav systémov sociálneho zabezpečenia nachádzajúcich sa v jednotlivých členských štátoch z hľadiska voľného pohybu pracovníkov.

74. Napokon chcem uviesť, že Komisia tvrdí, že doby odvádzania príspevkov žalobcom vo veci samej ako baníkom v hlbinej bani medzi 31. decembrom 1992 a 31. augustom 1995 by sa mali zohľadniť na základe všeobecných ustanovení článku 5 písm. b) nariadenia č. 883/2004, podľa ktorého, ak sú podľa právnych predpisov príslušného členského štátu právne účinky prisúdené

výskytu určitých faktov alebo udalostí, tento členský štát zohľadní podobné fakty alebo udalosti, ktoré sa vyskytli v ktoromkoľvek inom členskom štáte, ako keby sa stali na jeho vlastnom území.³⁶ V tejto súvislosti mám však vážne pochybnosti. Článok 5 písm. b) tohto nariadenia totiž upravuje dôsledky, ktoré treba vyvodiť z konkrétnych faktov alebo udalostí, akými sú úraz, choroba, zdravotné postihnutie, narodenie alebo manželstvo, ku ktorým došlo v inom členskom štáte a ktoré by mohli mať vplyv na poberanie dávok sociálneho zabezpečenia. Okrem toho z odôvodnenia 10 nariadenia č. 883/2004 vyplýva, že zásada rovnakého zaobchádzania s určitými skutočnosťami alebo udalosťami by nemala zasahovať do zásady sčítania dôb poistenia. V dôsledku toho sa domnievam, že zohľadnenie dôb dosiahnutých podľa právnych predpisov akéhokoľvek iného členského štátu nepredstavuje „fakt alebo udalosť“ v zmysle článku 5 písm. b) uvedeného nariadenia. Domnievam sa teda, že toto ustanovenie nie je uplatniteľné na situáciu, o ktorú ide vo veci samej, a neumožňuje odpovedať na otázky, ktoré kladie vnútroštátny súd.³⁷

75. Zastávam preto názor, že článok 51 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie sa uplatňuje na starobný dôchodok, o ktorom rozhoduje príslušná inštitúcia členského štátu, a to tak v prípade, keď bol podľa právnych predpisov tohto členského štátu zriadený osobitný systém uplatniteľný na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby, ako aj v prípade, keď právne predpisy tohto členského štátu bez formálneho zavedenia takéhoto „osobitného systému“ stanovili, že určitá skupina osôb, ktorá získala doby poistenia dosiahnuté vykonávaním špecifickej činnosti (napríklad baníci v hlbinných baniach), môže na základe takýchto dôb získať starobný dôchodok za výhodnejších podmienok než iné osoby vykonávajúce odlišné činnosti ako zamestnanci alebo samostatne zárobkovo činné osoby.

Návrh

76. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, takto:

Článok 51 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmenený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1149 z 20. júna 2019,

³⁶ Článok 5 nariadenia č. 883/2004, nazvaný „Rovnocennosť zaobchádzania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach“, je súčasťou všeobecných ustanovení tohto nariadenia a zakotvuje zásadu vyplývajúcu z judikatúry, ktorá sa týka rovnakého zaobchádzania pri dávkach, príjmoch a faktoch, ktorú mal normotvorca Únie v úmysle zaviesť do textu uvedeného nariadenia s cieľom rozvíjať ju pri dodržaní podstaty a ducha rozhodnutí Súdneho dvora [pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. decembra 2019, Bocero Torrico a Bode (C-398/18 a C-428/18, EU:C:2019:1050, bod 29 a citovaná judikatúra)]. Táto zásada je osobitným výrazom všeobecnej zásady zákazu diskriminácie [pozri rozsudok z 12. marca 2020, Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle (C-769/18, EU:C:2020:203, bod 44)].

Článok 5 stanovuje, že „pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak a vzhľadom na osobitné vykonávacie ustanovenia, platí toto: ... b) ak sú podľa právnych predpisov príslušného členského štátu právne účinky prisúdené výskytom určitých faktov alebo udalostí, takýto členský štát zohľadní podobné fakty alebo udalosti, ktoré sa vyskytli v ktoromkoľvek členskom štáte, ako keby sa stali na jeho vlastnom území“.

³⁷ Vec, v ktorej bol vydaný rozsudok z 12. marca 2020, Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle (C-769/18, EU:C:2020:203), a ktorú uvádza Komisia na podporu svojho tvrdenia, ma nepresvedčila, pretože Súdny dvor mal odpovedať na otázku, v akom rozsahu sa má pomoc na výchovu dieťaťa so zdravotným postihnutím priznaná v členskom štáte zohľadniť pri výpočte dávok v starobe, ak vnútroštátna právna úprava tohto štátu stanovuje zvýšenie sadzby vzhľadom na určité situácie zdravotného postihnutia. Súdny dvor rozhodol, že zvýšenie dôchodkovej sadzby sa priznáva na základe výskytu určitých faktov v zmysle článku 5 písm. b) nariadenia č. 883/2004, teda že trvalé zdravotné postihnutie dieťaťa sa prinajmenšom rovná určitej miere postihnutia. O zohľadnenie dôb dosiahnutých podľa iných právnych predpisov teda v tejto veci nešlo.

sa má vykladať v tom zmysle, že:

toto ustanovenie sa uplatňuje na starobný dôchodok, o ktorom rozhoduje príslušná inštitúcia členského štátu, a to tak v prípade, keď bol podľa právnych predpisov tohto členského štátu zriadený osobitný systém uplatniteľný na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby, ako aj v prípade, keď právne predpisy tohto členského štátu bez formálneho zavedenia takéhoto „osobitného systému“ stanovili, že určitá skupina osôb, ktorá získala doby poistenia dosiahnuté vykonávaním špecifickej činnosti (napríklad baníci v hlbinných baniach), môže na základe takýchto dôb získať starobný dôchodok za výhodnejších podmienok než iné osoby vykonávajúce odlišné činnosti ako zamestnanci alebo samostatne zárobkovo činné osoby.